

Beantwoording schriftelijke vragen commissie Omgevingsvisie 23-9-2020

2.1 Statenvoorstel kader voor regionale programmering wonen en werken

Nr.	Input/vraag	Reactie
GroenLinks:		
1.1	SV blz 3: blij dat circulaire woningbouw op de agenda staat voor de regionale programmering, en dat er ingezet wordt op afspraken met gemeenten. We missen hierbij wel: waar gaat de provincie precies op inzetten? Wat is de ondergrens voor onze ambities? Zowel de gemeente Amsterdam, als de gemeente Alkmaar, stelt als ondergrens voor hun woningbouwplannen, in op minimaal 25% gerecyclede materialen, en een maximale MPG van E0,7/m ² , en registratie via een materialenpaspoort (zie bv: https://alkmaar.raadsinformatie.nl/document/8590635/1/bijlage_1_200310_Toelichting_woonnorm). Is GS bereid in te zetten op eenzelfde ondergrens qua circulaire nieuwbouw in de regionale afspraken?	In het Kader is op p. 18 onder 'concrete punten die we meenemen in de programmeringsgesprekken' aangegeven waar de provincie op inzet t.a.v. circulariteit: <ul style="list-style-type: none"> • We agenderen het thema circulaire economie, waaronder circulaire nieuwbouw in de gesprekken met gemeenten en andere stakeholders. Er wordt een informerende notitie opgesteld die hiervoor behulpzaam kan zijn; • We zetten in op afspraken met gemeenten en regio's waarin alle partijen het streven naar circulariteit onderschrijven en concretiseren; • We inventariseren concrete initiatieven en ambities op het vlak van circulariteit en maken afspraken over monitoring. Indien we signaleren dat het gewenste ambitieniveau niet wordt gehaald, gaan we hierover in gesprek met gemeenten. Uw suggestie t.a.v. een te hanteren ondergrens zullen wij meenemen bij de uitwerking, met name bij het opstellen van de informerende notitie.
1.2	SV blz 3: De provincie komt in 2020 ook nog met een uitvoeringsagenda circulaire economie. Circulaire bouw wordt in meerdere studies aangemerkt als een belangrijke sector om de transitie naar een circulaire economie te versnellen. Hoe kijkt GS aan tegen het organiseren van een conferentie over circulaire bouw en houtbouw rond de presentatie van deze uitvoeringsagenda?	Vanuit regionale programmering ligt het niet voor de hand om specifieke activiteiten gericht op bepaalde thema's te organiseren. We staan positief tegenover het organiseren van een dergelijke conferentie, maar we moeten nog nagaan of dat haalbaar is qua budget en bemensing. Organisatie rondom de presentatie Uitvoeringsagenda is daarom te kort dag. In het kader van de Motie Houtbouw is er de intentie om een expertbijeenkomst over houtbouw te organiseren.
1.3	Kader blz. 4: Hoe verhoudt zich het regionaal programmeren tot het provinciaal uitvoeringsprogramma versnelling woningbouw 2021-2024? Kan het uitvoeringsprogramma al een rol spelen bij het regionaal programmeren? Welke?	Met een programma wonen (en werken) beschikken gemeenten, regio's en de provincie over een gezamenlijk overzicht en planning van concrete (uitbreidings)locaties waarmee de voortgang van de realisatie kan worden gemonitord, geëvalueerd en bijgesteld. Het Uitvoeringsprogramma beoogt om de woningbouwproductie te versnellen en richt zich daarbij op locaties waar in de komende jaren concrete stappen worden gezet op weg naar realisatie. De afspraken over locaties in het regionale programma zijn daarbij richtinggevend voor de inzet van de middelen van het Uitvoeringsprogramma; las een locatie niet in de regionale programmering is opgenomen komt deze in principe niet voor ondersteuning in aanmerking. Vanuit het proces van de regionale programmering komen naar verwachting ook knelpunten in beeld waarbij de provincie vanuit het Uitvoeringsprogramma kan bijdragen aan het oplossen daarvan.
1.4	Kader blz. 4: Bij de opsomming van de stakeholders/ samenwerkingspartners mist GroenLinks woningcorporaties en huurdersorganisaties. Deze partijen werken samen met gemeenten aan de realisatie aan de realisatie van cyclische prestatieafspraken gebaseerd op de gemeentelijke woonvisie/ Hoe spelen de gemeentelijke woonvisies en prestatieafspraken en rol bij het regionaal programmeren?	De opsomming in het Kader is niet uitputtend. Met de (samenwerkende) woningcorporaties wordt inderdaad gesproken, overleg met huurdersorganisaties, die veelal lokaal of op wijkniveau zijn georganiseerd, ligt op het regionale niveau minder voor de hand. Gemeentelijke woonvisies en prestatieafspraken zijn lokale beleidsstukken en afspraken. Het is aan gemeenten om de essentiële punten daaruit in te brengen in de regionale programmeringsgesprekken.
1.5	Kader Blz 7: Voldoende ruimte om te voldoen aan de opgave voor wonen en werken Daar staat de volgende zin: bij een groei van het aantal inwoners is de groei van het aantal arbeidsplaatsen noodzakelijk. In de doelenboom staat de doelstelling: Er is passende woonruimte	De prognose ruimtebehoefte bedrijventerreinen (basis voor de bandbreedtes uit het kader) is gebaseerd op WLO-scenario's waarin een koppeling is aangebracht met de ontwikkeling van de (beroeps)bevolking. Voorts wordt in alle drie de regio's in onze provincie gewerkt aan visievorming (MIRT/MRU en REP, Ontwikkelbeeld

	die aansluit bij de woningbehoefte in de provincie Utrecht. In het gehele kader komt het onderwerp woon-werkbalans niet aan de orde. Hoe is nu de verhouding bouwen en werkgelegenheid?	Amersfoort, Verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley). De balans tussen wonen en werken is daarbij in al deze regio's een belangrijk aandachtspunt. In een toekomstige actualisatie van de regionale programmering worden deze visies, nadat deze zijn vastgesteld door onder meer uw Staten, verder geconcretiseerd. De woon-werkbalans verschilt per gemeente en regio en dat zal ook naar de toekomst toe zo blijven. Ter voorkoming van groeiende pendel is het wel van belang hier oog voor te houden.
1.6	Blz. 7 Proces De methodiek van het regionaal programmeren lijkt gericht op de korte termijn. Hoe komt de programmering voor de langere termijn tot stand?	Regionale programmering gaat over de korte, middellange en lange termijn. In deze eerste ronde van het regionaal programmeren ligt de nadruk op de korte en middellange termijn. De reden hiervoor is dat deze wijze van samenwerking nu voor het eerst aan de orde is en er nadrukkelijk sprake is van een groeimodel. Ook speelt mee dat we in de programmering voor de lange termijn aan willen sluiten bij de strategieën die nu nog in ontwikkeling zijn. In het algemeen zal wel gelden: hoe korter de termijn, hoe concreter het programma. Voor de (middel)lange termijn zal er ook sprake kunnen zijn van 'opties' of 'zoekrichtingen' waar nog nadere invulling aan kan worden gegeven. Indien in uw Staten en andere organen besluitvorming heeft plaatsgevonden over verstedelijkingsvisies voor de lange termijn (uitwerking POVI), kunnen de daarin gemaakte keuzes in de toekomstige actualisering van de regionale programma's de komende jaren verder worden geconcretiseerd.
1.7	Blz. 8 REP De passage over het programmeren met de REPgemeenten en de afstemming met het REP zelf roept veel vragen op. In het REPgebied liggen er opgaven en dilemma's waar het gaat om woningbouw in afweging met zaken als bereikbaarheid, natuurwaarden. Hoe gaat dat overleg plaatsvinden? Zit GS aan tafel met de allianties?	De provincie is één van de partners in het regionale programma en zit dus ook bij de programmeringsgesprekken in de U16 aan tafel. De in het Kader opgenomen allianties hebben uitsluitend betrekking op de verdeling van de bandbreedte. In het kader van het REP wil de U16 allianties vormen tussen gemeenten met soortgelijke opgaven. Ten aanzien van regionale programmering is ervoor gekozen één programma voor de hele U16 op te stellen.
1.8	Blz. 16 Evenwichtige ontwikkeling van Rood en groen. GroenLinks ziet de beweging Groen groeit mee als belangrijke kans voor evenwichtige ontwikkeling van recreatief groen. Meer dan ooit is in de coronatijd gebleken dat toegankelijk groen in de directe woonomgeving van groot belang is. Is voor iedereen toegankelijk groen in de directe woonomgeving onderwerp van gesprek met gemeenten en van toetsing?	Zoals aangegeven in het kader zullen we de evenwichtige ontwikkeling van rood en groen agenderen in de programmeringsgesprekken. Beoordeling of wordt voldaan aan de bepaling in de Ontwerp Verordening vindt plaats bij de beoordeling van het Omgevingsplan. De Ontwerp Verordening hanteert het begrip 'evenwichtige verhouding', de motivering van het desbetreffende plan dient hiervoor een onderbouwing te bevatten. In het kader van "Groen groeit mee" werken we aan ruimtelijke planning en onderzoeken we financieringsmogelijkheden.
1.9	Blz 18 Leefbaarheid en inclusiviteit. GroenLinks mist in de regionale programmering expliciete concrete aandacht voor - Afspraken over sociale functies/voorzieningen en maatschappelijk vastgoed in wijken en buurten - De huisvesting van groepen mensen die moeilijk aan de bak komen: mensen uit geestelijke gezondheidszorg, mensen die aangewezen zijn op andere woonvormen zoals groepswonen, mensen die zelf graag anders willen wonen, projecten als Magic-mix, tiny houses etc. - Tegengaan van discriminatie op de woningmarkt Hoe gaat GS deze thema's bij het programmeringsoverleg aan de orde stellen?	We zullen de thema's leefbaarheid en inclusiviteit agenderen in de programmeringsgesprekken. Wij vinden het van belang dat er woningen beschikbaar zijn die passen bij de regionale behoefte. De subthema's die door Groenlinks worden genoemd behoren primair tot het gemeentelijke domein. In het kader van de regionale huisvestingsverordening hebben de gemeenten onderling reeds afspraken gemaakt over de huisvesting van bijzondere doelgroepen. Daarom ligt het niet voor de hand deze thema's aan de orde te stellen. Zoals aangegeven werken we als provincie wel samen met gemeente aan de versterking van de sociale kwaliteiten via andere trajecten, bijvoorbeeld via de Regiodeal Vitale wijken. Indien partijen in de programmeringsgesprekken gezamenlijk overeenkomen dat het zinvol is over deze thema's toch nadere afspraken te maken, is dat echter altijd mogelijk.

PvdA:		
2.1	Gemeenten zijn bang dat provinciale ambities snelle realisatie van woningen kan tegenhouden. Waar is dat op gebaseerd, wetende dat de provincie juist een sterke impuls wilt geven op realisatie van nieuwe woningen?	Gemeenten waren bang voor veel aanvullende voorwaarden en een stapeling daarvan, wat ten koste zou kunnen gaan van de snelheid en haalbaarheid van plannen. Zij vreesden dat daardoor geen sprake kan zijn van versnelling van de realisatie. Onze indruk is dat door de bespreking van het concept-Kader deze vrees in ieder geval voor een deel is weggenomen.
2.2	Op pagina 5 staat onder basisprincipes niet genoemd dat er ook een 'bullit' D zou moeten zijn, namelijk daar waar de gemeenten de regionale behoefte duidelijk maken, ook buiten de kern en stedelijk gebied uitbreidingslocaties mogelijk zijn. Kan dat toegevoegd worden aan de kaders? Tevens door onder punt A te benoemen dat er zoveel mogelijk binnen de kern gebouwd moet worden, wordt de suggestie gewerkt dat we nog altijd geen ruimte bieden om buiten de rode contour te bouwen. Als PvdA willen we graag een verduidelijking.	De basisprincipes zijn overgenomen uit de ontwerp-Omgevingsvisie, en waren reeds opgenomen in het door u vastgestelde Koersdocument Omgevingsvisie (PS 17 december 2018) en Afwegingskader Uitbreidingslocaties voor wonen (PS januari 2020). Zij geven aan dat we voor de situering voor (grootschalige) verstedelijking primair kijken naar binnenstedelijke locaties en knooppuntlocaties. Dit sluit echter enige overige uitbreiding niet bij voorbaat uit.
2.3	Er zijn locaties en aantal woningen en bedrijven genoemd in het stuk. Kunnen wij (al dan niet vertrouwelijk) ook informatieve krijgen welke plannen wanneer uitgevoerd gaan worden? En welke plannen nog in de maak zijn?	Dit zal in het regionale en provinciale programma worden opgenomen. Uiteraard wordt uw Staten daarover te zijner tijd geïnformeerd. De locaties die in het Kader in de tabellen onder 3.4. B t/m D zijn opgenomen zijn de 'rest'locaties die volgens het huidige ruimtelijke beleid (PRS/PRV en de zeven bedrijventerreinen) reeds mogelijk zijn gemaakt, maar nog niet zijn ontwikkeld.
2.4	Hebben wij als provincie de mogelijkheid om de gemeenten en woningbouwcorporaties zover te krijgen dat ze in de sociale huursector meer gaan realiseren? Bij deze kaders zien we dat niet terug! Er wordt alleen verwezen naar de ambitie van de provincie versus de verantwoordelijkheid van de gemeenten.	Zie beantwoording onder 3.8
VVD:		
Vragen t.a.v. wonen:		
3.1	Ziet u ook door de inzet van dit kader en de daarin opgenomen koers een toename van de discussie rond het al dan niet toelaten van bouwplannen ontstaan en zal, daaraan gekoppeld, de inzet van het ambtelijk apparaat van de provincie toenemen?	Wij verwachten inderdaad dat de nieuwe methodiek van regionale programmering een grotere inzet van het provinciale ambtelijk apparaat zal betekenen. Deels betreft het echter een verschuiving. Voorheen beoordeelden we locaties in het kader van de Ruimtelijke Structuurvisie (met verordening) en periodieke herijking eens per vier jaar. Nu beoordelen we eventuele nieuwe locaties jaarlijks. Extra inzet zal onder andere nodig zijn voor het intensieve overleg met regio's, gemeenten en andere stakeholders, integrale afstemming met andere onderwerpen en trajecten en voorbereiden besluitvorming. In de begroting 2021 zullen hiervoor extra middelen worden opgenomen.
3.2	Wie bepaalt de volgorde van uitvoering? Ben je eerder aan de beurt als je hoger scoort op het invulling geven aan de in het kader genoemde voorwaarden? Wat als je, bijvoorbeeld als middelgrote gemeente, niet kan voldoen aan de voorwaarde omdat dat fysiek nu eenmaal niet mogelijk is? Kom je dan nooit aan de beurt? Krijgen grote gemeenten eerder de mogelijkheid tot uitvoering van plannen omdat ze grotere aantallen in 1x kunnen opleveren?	Het programma wordt met elkaar samengesteld. In dat proces zullen zowel de specifieke kenmerken als kwaliteiten, (snelle) ontwikkelingsmogelijkheden als passend in ruimtelijk beleid en regels een rol spelen. Het is inderdaad voorstelbaar dat sommige locaties niet of alleen in aangepaste vorm worden opgenomen in het programma. Het is echter niet zo dat op deze manier alleen grotere gemeenten aan bod komen. Ook kleinere uitvoerbare plannen die voldoen aan de ruimtelijke voorwaarden zijn welkom, ook voor de lokale vitaliteit.
3.3	Zowel de Verordening als dit kader leggen niet vast wat moet worden verstaan onder een 'kleine kern' is hierover duidelijkheid te geven? Een groot deel van de ruimtevraag is juist gelegen in de kleine tot middelgrote gemeenten.	Ter uitvoering van het 'Afwegingskader uitbreidingslocaties voor wonen' is er inderdaad ook in de Omgevingsverordening geen definitie opgenomen van een kleine kern, maar de regel dat de gewenste uitbreiding 'qua aard en omvang' passend moet zijn voor de desbetreffende kern.

3.4	Is er een prioritering in de voorwaarden uit het kader in de toetsing van de plannen? A t/m I of eerste de wettelijk afdwingbare eisen en dan de rest?	Individuele plannen worden niet beoordeeld aan de aspecten onder 3.5. Onze inzet is om hierover op regionaal afspraken te maken en de regionale programma's hierop te beoordelen en de voortgang te monitoren. Een beoordeling van afzonderlijke plannen vindt plaats zodra een Omgevingsplan is vastgesteld, aan de hand van de Omgevingsverordening.
3.5	In het voorstel staat dat er een beoordelingskader wordt uitgewerkt ter toetsing van bouwplannen of deze voldoende of liefst goed scoren op de voorwaarden. Op welke termijn kunnen we dit verwachten en wordt dat kader ook aan ons voorgelegd?	Beoordeling op de kwalitatieve aspecten vindt plaats op regionaal programmaniveau. In het kader van de monitoring willen we een dergelijk instrument ontwikkelen, en we bezien ook of de planMER hierin een rol kan spelen. In de planning worden beide acties nu ambtelijk opgestart. De planMER zal gereed zijn bij vaststelling van het provinciaal programma begin 2021, de eerste monitoringrapportage zal eind 2021/begin 2022 gereed moeten zijn. Deze producten zullen beide aan u worden toegezonden.
3.6	Het is primair aan gemeenten om te beoordelen of hun binnenstedelijke locaties vol zijn. Echter in het kader wordt gesproken dat gedeputeerde van mening is dat binnenstedelijke ontwikkelingen nooit 'af' zijn. Ook hier zien wij een aanleiding tot vele lastige discussies tussen gemeenten en provincie ontstaan. Weer een rede tot vertraging. Hoe ziet de gedeputeerde dat?	Het inschatten van de binnenstedelijke capaciteit – als inbreng in de regionale programmering - is in eerste instantie een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Vanzelfsprekend kan dit ook onderwerp zijn van gesprek tussen gemeente en provincie, zeker ook als dit bepaalde provinciale belangen (zoals mobiliteit) raakt.
3.7	Denkt gedeputeerde door toepassing van dit kader (in relatie met de omgevingsverordening) de benodigde plancapaciteit van 130% te halen. En nog concreter de bouw van 10.000 woningen in 2021?	De regionale programmering en het Kader als zodanig hebben in principe geen invloed op de hoogte van de plancapaciteit. Wel kan worden geconstateerd dat de beschikbare (harde) plancapaciteit, blijvend uit de provinciale planmonitor, al of niet voldoende is voor het opstellen van het gewenste programma. In het Kader is de bandbreedte van het benodigde aantal woningen gepresenteerd. De programmering biedt juist de mogelijkheid te kunnen schuiven tussen locaties (plancapaciteit), het maakt het mogelijk om flexibeler om te gaan met de plancapaciteit, stelt ons in staat om beter een vinger aan de pols te houden en dit te kunnen meebewegen als nodig, bijvoorbeeld ook in relatie tot het verkrijgen van Rijksbijdragen. De bouw van 10.000 woningen per jaar is zeker onze ambitie en we doen er alles aan om dit cijfer te benaderen, maar zien de huidige omstandigheden is de haalbaarheid daarvan niet zeker en zijn we in grote mate afhankelijk van gemeenten (ontwikkelen van goede plannen) en het Rijk (barrières wegnemen die uitvoering belemmeren zoals bv. op het gebied van regelgeving, investeringsvermogen corporaties, stikstof, aanleg infrastructuur e.d.) .
3.8	Zo nodig zet GS hun instrumentarium in om de 50% betaalbaar in de regio te bewerkstelligen. Welk instrumentarium kunt u daarvoor inzetten?	Gemeenten en provincie willen allebei zo veel mogelijk betaalbaar bouwen. Gemeenten maken echter afspraken maken corporaties, ontwikkelaars en andere partijen, als provincie hebben we daar geen rol in. Daarom is er nu voor gekozen om in eerste instantie te monitoren hoe de realisatie van deze ambitie verloopt. Indien onze ambitie niet wordt gehaald, zullen we nader onderzoeken welke inzet van instrumentarium effectief en kan zijn en mogelijk is. Daarbij sluiten we bij voorbaat niets uit. Overigens willen we ook de financiële instrumenten van het Rijk hiervoor zo mogelijk benutten.
3.9	Heeft gedeputeerde of is hij van plan om een stress test uit te voeren op het worst case scenario? Stel dat alle mogelijke risico's zich voordoen (Monte Carlo simulatie)?	Onze intentie is om met een gezamenlijke aanpak van de woningbouw en werklocaties via regionale programmering te komen tot een zo goed mogelijk resultaat. Via periodieke monitoring, evaluatie en bijstelling kan worden bijgestuurd. Het uitwerken van een worst-case scenario of Monte Carlo simulaties op risico's die lastig kwantitatief te maken zijn achten we in dit geval niet zinvol.

3.10	<p>...' bereikbaarheidskwaliteit wordt bepaald door een acceptabele en betrouwbare reistijd tot voldoende functies.' Wordt deze definitie in het beoordelingskader nader geconcretiseerd zodat toetsing plaats kan vinden? Is een versoepeling van de mobiliteitstoets denkbaar bij binnenstedelijke ontwikkelingen? Als de daarvoor geldende eisen minder streng zijn kan wel binnenstedelijke gebouwd (uitgangspunt coalitieakkoord) worden.</p>	<p>Dit is verder geconcretiseerd in de Mobiliteitstoets, die is opgenomen in de Omgevingsverordening. De mobiliteitstoets is ook van toepassing op binnenstedelijke ontwikkelingen.</p>
<p>Vragen t.a.v. werklocaties:</p>		
3.11	<p>De term bedrijventerreinen lijkt dubbel gebruikt te worden: zowel in de betekenis van een individueel terrein waar een bedrijf op is gevestigd als terrein waar verschillende bedrijven hun huisvesting (en afzonderlijke grond) hebben. Voor de interpretatie van uitspraken als terughoudendheid met nieuwe bedrijventerreinen, is het relevant welke betekenis GS hanteert. Welke betekenis wordt in dit kader bedoeld?</p>	<p>We hanteren de definitie uit de Ontwerp Interim-Omgevingsverordening: bedrijventerrein: een terrein van minimaal 1 hectare bruto dat vanwege zijn bestemming bestemd en geschikt is voor gebruik door handel, nijverheid, industrie en commerciële en niet-commerciële dienstverlening, met uitzondering van een terrein voor grondstoffenwinning, olie- en gaswinning, terrein voor waterwinning, terrein voor agrarische doeleinden, terrein voor afvalstort en terreinen met laad- en/of loskade langs diep vaarwater toegankelijk voor grote zeeschepen. Over het algemeen gaat het om een locatie waar meerdere bedrijven gevestigd zijn. Als het gaat om een individuele kavel waarop een bedrijf is gevestigd spreken we meestal over een 'bedrijfskavel'.</p>
3.12	<p>In eerdere documenten, waaronder de concept Economische Visie waren in overzichten de plancapaciteit en de behoefte van de U10 en de westelijke gemeenten die ook tot de U16 behoren gescheiden opgenomen. Gezien de bedrijvigheidskarakteristieken van de verschillende regio's is dat ook begrijpelijk. In het kader dat nu voorligt, wordt over het hele U16 gebied gesproken. Dat gaat voorbij aan de karakteristieken van de regio's, maar ook aan het verschil in plancapaciteit en behoefte. Waarom is hierbij afgeweken van eerdere documenten?</p>	<p>In overleg met de regio is gekomen tot een bandbreedte voor bedrijventerreinen op regionaal niveau voor de U16. Echter, de mogelijkheid om daarbinnen te differentiëren naar deelgebieden of karakteristieken bestaat nog steeds.</p>
3.13	<p>Aangegeven wordt dat het college het gesprek wil aangaan met gemeenten, maar daarbij ook wil kijken naar al aanwezige (intensivering)capaciteit. Wordt dit per gemeente bekeken of per regio?</p>	<p>Onze inzet is om op regionaal niveau afspraken te maken. Daarvoor is echter wel inzicht nodig in de (intensiverings)capaciteit van bedrijventerreinen op lokaal niveau.</p>
3.14	<p>Is het college zich ervan bewust dat als dat per regio wordt bekeken, aan de westkant van de provincie er in gemeenten als Lopik, Montfoort, Oudewater en De Ronde Venen een fors tekort aan plancapaciteit is in het WLO laag scenario?</p>	<p>Bij het bepalen van de bandbreedte is het WLO-hoog scenario gehanteerd. De bedrijventerreinsituatie in genoemde gemeenten is ons bekend en we verwachten dat dit vraagstuk bij de programmeringsgesprekken aan de orde komt. We lichten dit mondeling verder toe.</p>
3.15	<p>Is het college zich er ook van bewust dat als de behoefte op niveau van de U16 wordt beoordeeld, dit in kan houden dat bedrijven die van oudsher in die gemeenten zijn gevestigd voor uitbreiding moeten verhuizen naar het stadsgewest Utrecht?</p>	
3.16	<p>Is het college zich er van bewust dat de meeste medewerkers van die bedrijven ook in die gemeenten wonen en willen blijven wonen (mede omdat de huizen daar nog enigszins betaalbaar zijn in relatie tot het stadsgewest)? En dat de consequentie van de rem op uitbreiding van bedrijventerreinen is dat er meer verkeersbewegingen het stadsgewest in zijn? Terwijl medewerkers nu op de fiets naar het werk gaan? Draagt dat bij aan de mobiliteitsdoelstellingen van de provincie?</p>	
3.17	<p>U heeft voor dit kader gesproken met gemeenten om draagvlak te krijgen. Heeft u ook gesproken met ontwikkelaars en bouwers?</p>	<p>Nee, niet specifiek over dit Kader. In het kader van de totstandkoming van de Ontwerp Omgevingsvisie is met genoemde partijen gesproken over de nieuwe systematiek.</p>

		De komende tijd zal met deze partijen worden gesproken over de regionale programma's.
3.18	<p>"We willen vooral inzetten op de ruimtelijke mogelijkheden van het lokale en regionale bedrijfsleven en het oplossen van knelpunten van bestaande bedrijven. Daarnaast is er ook enige ruimte voor het aantrekken van bedrijvigheid van buiten de regio/provincie waarbij de voorkeur uitgaat naar bedrijven die passen binnen het profiel van groen, gezond en slim en die aanhaken bij het oplossen van maatschappelijke opgaven en zorgvuldig zijn in hun ruimtegebruik."</p> <p>Kent u ondernemers die niet zorgvuldig omgaan met productiefactoren, zeker als de grondprijs hoog is, zoals in Utrecht?</p>	Zonder specifieke ondernemers aan te wijzen zijn er wel voorbeelden te benoemen van bedrijven die wat zorgvuldiger zouden kunnen omgaan met de ruimte; onze maatstaven voor zorgvuldig ruimtegebruik liggen over het algemeen hoger dan de meeste ondernemers zouden willen. De ervaring leert dat voor sommige grote internationale spelers andere aspecten, zoals bijvoorbeeld de nabijheid van infrastructuur, doorslaggevend zijn dan de grondprijs.
3.19	'enige ruimte' is voor een beleidskader en wat vrij begrip. Kan de groei van de werkgelegenheid die nodig is vanwege de te verwachten bevolkingsgroei dus bijna volledig door de bestaande bedrijven worden opgevangen? Op welke berekeningen baseert u zich daarvoor? Is 'enige ruimte' daarmee te objectiveren?	De benodigde werkgelegenheidsgroei zal slechts voor een beperkt deel plaatsvinden op bedrijventerreinen. Op de huidige specifieke bedrijventerreinen bevindt zich zo'n 25 % van de werkgelegenheid in onze provincie. De meeste werkgelegenheid is te vinden in het gemengde stedelijke gebied en ook voor de toekomstige groei zetten we in op functiemenging, zodat de specifieke bedrijventerreinen beschikbaar blijven voor bedrijvigheid die zich niet of minder makkelijk laat mengen met andere functies. De keuze voor inzet op lokaal en regionaal bedrijfsleven vloeit voort uit de door uw Staten eind 2018 Vastgestelde Ruimtelijk-Economische Strategie voor Utrecht, die ook een bouwsteen was voor de Ontwerp Omgevingsvisie. Overigens wordt er in het kader wel degelijk ruimte voor uitbreiding geboden, maar niet voor 100% van de maximaal geprognostiseerde aanvullende behoefte (WLO-hoog).
3.20	erkent u dat bedrijven groen, gezond en slim kunnen zijn, ook al produceren ze geen producten die volgens beleidslogica in de begrippen passen, bijvoorbeeld omdat ze heel innovatief zijn?	Ja.
3.21	Ruim 60% van de behoefte wordt gefaciliteerd en 7 tot 17% in ieder geval niet op dit moment. Zijn die percentages ergens van afgeleid of op gebaseerd? Of is het een politieke afspraak?	Gezien de onzekerheid in de toekomstige vraag naar bedrijventerreinen, en ook de druk te houden op de intensivering en revitalisering van bestaande terreinen, is de keuze gemaakt om op dit moment niet de gehele geprognostiseerde behoefte te faciliteren. Het deel waarvan wordt voorgesteld dat nu niet te faciliteren is een resultante van de mogelijke ruimtewinst door middel van intensivering, de aanwezige plancapaciteit en het geven van enige extra ontwikkelingsmogelijkheid aan alle regio's. Bovendien blijkt uit de behoefteanalyse van Stec dat een deel van de vraag afkomstig is van zeer grote ruimtevragers, die we in onze provincie niet volledig willen accommoderen, een lijn die de meeste gemeenten overigens ook volgen.
3.22	Kan de consequentie zijn dat bijvoorbeeld Woudenberg (heeft al een traject doorlopen om bedrijventerreinen intensiever te laten gebruiken), tegen bedrijven die kunnen uitbreiden (werkgelegenheid) nee moet zeggen dat ze dan maar naar bijvoorbeeld Bunschoten moeten verhuizen, dat 7ha 'krijgt', omdat het in dezelfde regio ligt – terwijl dat in de beleving van een Woudenberger toch echt wel om een ander gebied gaat?	In theorie is dit mogelijk. Gemeenten hebben dergelijke zorgen reeds uitgesproken in de verkennende gesprekken. In de programmeringsgesprekken zal dit verder aan de orde komen, waarbij oog zal moeten zijn voor het lokaal gevestigde bedrijfsleven.
3.23	"Op langere termijn zal naar verwachting de invloed van verminderde wereldhandel en verminderd consumentenvertrouwen zichtbaar worden. Dit geeft ons een extra reden om op dit moment niet de gehele behoefte te	In de prognose van de ruimtevraag is al rekening gehouden met fluctuaties in de economische ontwikkeling. Monitoring, evaluatie en jaarlijkse bijstelling betekent voor gemeenten dat jaarlijks zowel het Kader als het programma tegen het licht kan worden gehouden. Dit kan leiden tot

	accommoderen. Door middel van monitoring, evaluatie en jaarlijkse bijstelling van de programmering worden deze ontwikkelingen gevolgd.” De afname van consumentenvertrouwen en verminderde wereldhandel, voor zover deze optreedt, kan juist aanleiding zijn om meer producten in de regio te laten maken en (zo) consumenten daarmee kennis te laten maken. Welke zekerheden bieden monitoring, evaluatie en jaarlijkse bijstelling bedrijven en gemeenten?	aanpassing van zowel het Kader als de programmering als zodanig. Dit in tegenstelling tot de huidige werkwijze, waarbij de programmering eens per vier jaar werd herijkt.
3.24	Wat is uniforme locatietypologie? En hoe gaat deze bedrijven en gemeenten helpen?	In de kwalitatieve segmentering van locaties zal rekening gehouden moeten worden met een categorisering van de verschillende soorten bedrijventerreinen. In de regionale programmeringsafspraken zullen partijen samen keuzes moeten maken voor het kwalitatief segmenteren van nieuwe locaties (indeling kan b.v. naar kavelomvang, milieucategorie en verschijningsvorm).
3.25	U gebruikt in relatie tot de bereikbaarheid de termen voldoende en redelijk als criteria. Wat bedoelt u daarmee? Hoe worden deze criteria geobjectiveerd om rechtsbescherming te bieden?	Deze termen worden gebruikt bij de beschrijving van de profielen van nieuw bedrijventerrein ten aanzien van de ontsluiting. In de verdere uitwerking hiervan zullen we deze bereikbaarheidsprofielen nader uitwerken. Dit is ook nodig om bij een evt. Omgevingsplan te kunnen voldoen aan de mobiliteitstoets.
SGP:		
4.1	Terecht wordt in de inleiding heel duidelijk gemaakt dat gemeenten vragen en zorgen hebben over de precieze aanpak van de nieuwe manier van werken. Daarom is voor ons een relevante, maar nog onbeantwoorde vraag of het uiteindelijke kader zoals dat nu voor ons ligt ook bij onze gemeenten heeft voorgelegen en zo ja wat hun reactie was op dit stuk.	Het concept-Kader is in regionaal verband met gemeenten besproken. Hun reactie is reeds opgenomen in het kader onder paragraaf 2. De gesprekken verliepen in een positieve sfeer en hebben bijgedragen tot vergroting van het draagvlak voor de nieuwe systematiek.
4.2	Wij lezen op pag. 5: ‘Het is van belang dat bij de beoordeling ook andere partijen zoals de waterschappen worden betrokken.’ Dat is wat ons betreft een terechte signalering, maar wie is hiervoor verantwoordelijk? De provincie of de regio?	Wij achten dat onze verantwoordelijkheid.
4.3	N.a.v. de tabel op pag. 10: bij welke kolom van de tabel horen de locaties die al in de PRV zijn opgenomen?	Dit betreft de rij ‘Restlocaties’ in de genoemde tabel op p. 10.
4.4	Op pag. 16 lezen we: ‘Zo nodig zetten wij instrumentarium in om dit (50% sociaal en midden segment) te bewerkstelligen.’ Waar zit u aan te denken?	Zie beantwoording 3.8
4.5	Hoe verhoudt uw focus op intensivering van bestaande bedrijven zich met het belang van klimaatadaptatie, zoals geschetst op pag. 17?	Allereerst: intensivering is, ten opzichte van de ontwikkeling van nieuw terrein al zeer klimaatadaptief: er wordt immers geen extra groen ‘versteend’. Bovendien zijn er zijn zeker mogelijkheden om bestaande bedrijventerreinen te intensiveren en tegelijkertijd aandacht te vragen voor klimaatbestendigheid. Denk bijvoorbeeld aan energiemaatregelen, materiaalgebruik en afkoppeling van hemelwaterafvoer.
4.6	Een belangrijke vraag die zich opdringt bij het lezen: de provincie heeft zo ontzettend veel aandachtspunten voor gemeenten dat de focus gaat ontbreken. U laat de gemeenten bijna verdrinken in de veelheid aan aandachtspunten. Hebt u overwogen een aantal belangrijkste kernpunten te formuleren waar u de komende jaren speciaal aandacht voor gaat vragen?	Het hart van het provinciale programma wonen en werken is de programmering/planning van wonen en werken, met speciale aandacht voor de uitbreidingslocaties. Daarnaast speelt er een aantal kwalitatieve punten, zoals verwoord in paragraaf 3.5. Wij willen graag alle genoemde aspecten aan de orde stellen. Gemeenten herkennen deze aspecten en willen hier vaak zelf ook op sturen. Afspraken hierover in de regionale programmering kunnen dat ondersteunen. Afhankelijk van de urgentie en de mogelijkheden zullen we samen met partijen bepalen welke aspecten in dit kader onze focus krijgen.

4.7	Tot slot: welk concreet kwantitatief doel heeft GS om te realiseren in haar termijn, en hoe kunnen wij toetsen of er voldoende vaart in de bouwplannen komt?	Voor de kwantitatieve doelen wordt verwezen naar het Coalitieakkoord, de doelenboom en de indicatoren. Via monitoring en evaluatie kan de voortgang worden getoetst.
D66:		
5.1	Wat houdt de term adaptieve programma's precies in in relatie tot dit kader? De uitleg dat afspraken kunnen worden bijgesteld is te ruim/te mager. Door wie kunnen de programma's worden bijgesteld? Heeft PS daar ook een rol in?	'Adaptief' programmeren wil zeggen dat aanpassing mogelijk is indien de omstandigheden daarom vragen, uiteraard binnen de kaders die u daarvoor heeft aangegeven. De regionale programma's worden door de provincie, gemeenten en regio's gezamenlijk opgesteld. Bij de jaarlijkse bijstelling zal er ook een geactualiseerd kader door uw Staten vastgesteld worden.
5.2	Er is al een versnellingsagenda Wonen. Wat gaat het Uitvoeringsprogramma versnelling woningbouw 2021-2024 nog meer brengen? Nu al staan de huidige ambities onder spanning.	De Actie Agenda Woningbouw 2018-2021 is in co-creatie met ruim honderd partijen die actief zijn op de woningmarkt opgesteld. Het nieuw op te stellen provinciale Uitvoeringsprogramma Versnelling Woningbouw is de 'opvolger' van het huidige Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijke Ontwikkeling 2017-2021. Via dat nieuwe programma wil de provincie actief bijdragen aan de versnelling van de woningbouw op korte termijn. Daarbij wordt afstemming en samenwerking gezocht met partners in de regio, maar ook met het Rijk als het gaat om inzet en ondersteuning. Dit Uitvoeringsprogramma wordt volgens planning in november a.s. ter besluitvorming aan uw staten voorgelegd.
5.3	gemeenten geven zelf aan dat de intentie(s) van de nieuwe systematiek weliswaar worden onderschreven, maar dat er nog veel onduidelijkheid is omtrent de uitvoerbaarheid en haalbaarheid van deze intenties. Hoe komen de regionale programma's tot stand, waarbij er genoeg ruimte is voor lokale afwegingen (voorzieningenniveau van kleine kernen handhaven). Hoe is het samenspel van gemeenten in deze regionale programmering?	Dit lichten we mondeling toe.
5.4	de basisprincipes voor verstedelijking zijn restrictief van aard. Zijn deze cumulatief? Welk basisprincipe heeft de hoogste urgentie?	De Basisprincipes voor verstedelijking zijn opgenomen in de Ontwerp Omgevingsvisie, en waren reeds opgenomen in het door u vastgestelde Koersdocument Omgevingsvisie (PS 17 december 2018) en Afwegingskader Uitbreidingslocaties voor wonen (PS januari 2020). Ze zijn volgorde, en richtinggevend voor het accommoderen van (grootschalige) verstedelijking.
5.5	Tabel 3.1 kent een overlap in totale woningbehoefte (2025-2029 versus 2020-2029). Is dat een fout? Hoe moeten wij dit interpreteren? Verder loopt de woningbehoefte fors op (2020-2029). Terwijl de plancapaciteit op 130 cq 150% staat gemeld. Op basis van welke cijfers is die plancapaciteit? En gezien de forse toename van de woningbehoefte de komende 10 jaar, moet de plancapaciteit dan niet drastisch herzien worden?	De 5 ^e kolom van tabel 3.1 ('2020 t/m 2029') betreft een optelling van de 3 ^e ('2020 t/m 2024') en de 4 ^e kolom ('2025 t/m 2029'). De gegevens plancapaciteit komen uit de provinciale planmonitor: er is een plancapaciteit aanwezig ter grootte van 155 % van de toename van de behoefte tot 2030, terwijl met het Rijk is afgesproken dat we een plancapaciteit van ten minste 130 % hebben voor deze periode. Met de regionale programmering willen we bijdragen aan de daadwerkelijke realisering van deze plancapaciteit.
5.6	in de uitwerking van de bandbreedte wonen worden de termen plancapaciteit en woningopgave niet actief gekoppeld aan die immense woningbehoefte van tabel 3.1. Ook wordt hier verwezen de verstedelijkingsstrategie die nog komt. D66 wil graag weten wat de opbrengsten (zullen) zijn uit de regionale programmering en of deze kunnen voldoen aan de groeiende woningbehoefte in de regio's. Verder leest het kader niet prettig nu wonen en werken door elkaar worden weergegeven in het kader. Kunnen daar niet aparte hoofdstukken van worden gemaakt?	Tabel 3.1. geeft de bandbreedte aan, en is gebaseerd op de woningbehoefte, inclusief inlopen tekort. Het volume van de op te stellen regionale programma's zal moeten passen binnen de bandbreedtes van tabel 3.1. Bij realisering van de bovenkant van de bandbreedte is er in 2040 geen woningtekort meer, bij realisering van de onderkant van de bandbreedte blijft het huidige tekort aanwezig. De plannen voor de korte en middellange termijn zijn over het algemeen wel in beeld. Voor de langere termijn zullen nog strategische keuzes moeten worden gemaakt, dit gebeurt in de aangehaalde regionale strategische visies. Op dat moment kan potentiële capaciteit ('zoeklocaties' of

		<p>'zoekrichting') worden geconcretiseerd in de volgende ronde regionaal programmeren.</p> <p>De keuze voor de huidige indeling is ingegeven vanuit de gedachte te veel herhaling van vrijwel dezelfde teksten te voorkomen. Naar aanleiding van soortgelijke opmerkingen ten aanzien van het concept-kader is wel duidelijker aangegeven welke tekst over wonen dan wel werken gaat.</p>
5.7	<p>zijn er al gemeenten die gebruik maken of gaan maken op korte termijn van de vitaliteitsmotie, 50 woningen erbij in de kleine kernen? En deze worden wel opgenomen in de regionale programmering? Waarom?</p>	<p>Bij ons zijn nog geen concrete plannen van gemeenten bekend t.a.v. de regel in de Ontwerp Omgevingsverordening die kleinschalig bouwen t.b.v. lokale vitaliteit mogelijk maakt. De regel treedt echter ook pas bij het van kracht worden van de Interim Omgevingsverordening (gepland op 1 april 2021) in werking.</p> <p>Deze kleinschalige lokale uitbreidingen worden getalsmatig wel opgenomen in de regionale programmering, zodat het regionale programma compleet is. Er hoeft echter geen regionale afweging plaats te vinden.</p>